

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра банківської справи
(найменування кафедри)

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

(підпис)
“ ” грудня 2018 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Управління діяльністю банків на фінансовому ринку»
(назва магістерської програми)
на тему: **«МОРАЛЬНИЙ РИЗИК У БАНКІВСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ»**
(НАЗВА ТЕМИ)

Виконавець:

Студент Кредитно-економічного
факультету

Коломия Тарас Олегович - /підпис/
(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник:

К.е.н., доцент
(науковий ступінь, вчене звання)

Жердецька Лілія Вікторівна - /підпис/
(прізвище, ім'я, по батькові)

ОДЕСА – 2018

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ МОРАЛЬНОГО РИЗИКУ	7
1.1. Поняття морального ризику: основні підходи та сфера застосування.....	7
1.2. Моральний ризик та асиметрія інформації на фінансових ринках.....	14
1.3. Теоретичне обґрунтування морального ризику в банківській справі ...	21
Висновки до першого розділу	32
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА МОРАЛЬНОГО РИЗИКУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ	34
2.1. Моральний ризик на кредитному ринку та раціонування позичок банками України.....	34
2.2. Оцінка морального ризику при залученні ресурсів банками України ..	43
2.3. Системно важливі банки як джерела морального ризику: проблеми ідентифікації та регулювання.....	50
Висновки до другого розділу	57
РОЗДІЛ 3. ОБґРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ МІНІМІЗАЦІЇ МОРАЛЬНОГО РИЗИКУ В БАНКІВСЬКІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ.....	59
3.1. Удосконалення процесів регулювання діяльності системно важливих банків в Україні	59
3.2. Удосконалення системи гарантування вкладів в Україні на засадах мінімізації морального ризику	64
Висновки до третього розділу	74
ВИСНОВКИ.....	75
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Банківські системи практично всіх країн світу після кризи 2007 року функціонують у досить складних умовах. Негативний вплив валютного та кредитного фінансових ризиків у більшості країн спричинив погіршення ефективності діяльності банків, зменшення рентабельності активів та капіталу, істотне погіршення якості кредитних портфелів банків. Загострення фінансової кризи зумовило різкий відтік депозитних ресурсів з банків та проблеми з ліквідністю. Руйнівні наслідки впливу світової фінансової кризи на функціонування банківських систем країн світу, їх вразливість до коливань на світовому та національному фінансових ринках, локальні проблеми в діяльності значної кількості банків та реальна загроза мультиплікативного перетворення наслідків цих проблем на системні банківські кризи обумовлюють необхідність удосконалення методичного забезпечення управління ризиками банків. Необхідно підкреслити, що дана проблема має транснаціональний характер і притаманна як країнам з розвинутою економікою, так і державам з ринком, що формується.

Історичний досвід функціонування банківського сектору в різних країнах показує, що системні кризи часто можуть бути спричинені дисбалансами у структурі ресурсної бази фінансових посередників. Поведінка суб'єктів фінансового ринку має циклічний характер – за стабільних умов споживання та інвестиції (фінансові чи реальні) зростають і створюють доходи, за рахунок яких фінансується подальше зростання споживання та інвестицій. При цьому часто фінансові посередники не звертають увагу на зростання ризиків. Результатом цього може стати те, що навіть незначні несприятливі події призводять до матеріалізації ризиків і призупинення кредитного буму, що негативно позначається на діяльності банківського сектору і фінансового ринку загалом. Зазначимо, що моральний ризик виникає в ситуації, в якій одна сторона залучається до ризикованої події, знаючи, що вона захищена від ризику, а друга сторона угоди нестиме витрати. Така

ситуація на фінансовому ринку виникає тоді, коли обидві сторони мають неповну інформацію один про одного. Неповнота інформації є неодмінною ознакою економічного життя. Вона може впливати на умови та особливості функціонування ринків, створюючи додаткові трансакційні витрати для економічних агентів.

Оцінка форм прояву фінансових ризиків і методи зниження й управління ними в умовах фінансової кризи знайшли відображення в наукових працях вітчизняних учених – О. Барановського, Р. Гриценка, А. Єрмошенка, С. Онікієнко, Ю. Коваленко, К. Черкашиної, Л. Слободи та ін. Питанням поширення морального ризику на фінансових ринках присвячено праці низки зарубіжних дослідників – К. Дауда, Х. Грюнінга, К. Метьюза, П. Недзьолки, П. С. Роуза, Дж. Сінкі, С. Х'юста.

Отже, моральний ризик – це дії економічних агентів з максимізації їх власної корисності на шкоду іншим внаслідок асиметрії інформації та відмінності інтересів, що проявляється зміною поведінки однієї із сторін контракту. Однією з основних передумов появи моральних ризиків є асиметричність інформації, яка означає, що дві сторони мають різний рівень інформації про предмет їхніх відносин. Неповна інформація є неодмінною ознакою економічного життя. Вона може впливати на умови та особливості функціонування ринків, створюючи додаткові трансакційні витрати для економічних агентів. Асиметричність інформації створює можливості для зловживань одним з учасників операцій непоінформованістю контрагента. У банківській справі більшість учених моральним ризиком вважають ту частину ризиків, яка пов'язана з порядністю або чесністю майбутнього позичальника.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є обґрунтування теоретико-методичних засад і практичних рекомендацій з удосконалення нівелювання негативного впливу морального ризику на діяльність банків в Україні.

Відповідно до поставленої мети визначено основні завдання, спрямовані на її досягнення:

- визначити поняття морального ризику: основні підходи та сфера застосування;
- охарактеризувати моральний ризик та асиметрію інформації на фінансових ринках;
- провести теоретичне обґрунтування морального ризику в банківській справі;
- проаналізувати моральний ризик на кредитному ринку та раціонування позичок банками України;
- оцінити рівень морального ризику при залученні банками ресурсів;
- визначити роль системно важливих банків як джерела морального ризику;
- обґрунтувати напрями вдосконалення процесів регулювання діяльності системно важливих банків в Україні;
- визначити пріоритетні напрями розвитку системи гарантування вкладів в Україні на засадах мінімізації морального ризику.

Об'єктом дослідження виступають процеси здійснення банками діяльності щодо залучення й розміщення ресурсів під впливом морального ризику.

Предметом дослідження є сукупність економічних відносин, що формуються між банками, позичальниками та вкладниками в умовах впливу морального ризику.

Методи дослідження. У роботі використані такі методи дослідження: метод логічного узагальнення, наукової абстракції, системно-структурний аналіз при дослідженні понять ролі банків на кредитному ринку, транспарентності кредитної діяльності банків, визначення сутності фінансової освіти; факторний, порівняльний та структурний аналізи (при оцінці напрямів впливу асиметрії інформації на процеси залучення та розміщення кредитних ресурсів банками України); статистичний аналіз, графічний метод (для наочного зображення впливу інформаційного середовища на діяльність банків); методи економіко-математичного моделювання (при оцінці факторів

кредитного ризику, при обґрунтуванні граничних значень показників кредитного ризику та доходності).

Інформаційною базою дослідження є законодавчі і нормативні акти з питань морального ризику; офіційні статистичні дані Державної служби статистики України, Національного банку України, Національної комісії з питань регулювання фінансових та фондових ринків; аналітичні огляди Міжнародного валютного фонду, Світового банку та Базельського комітету, статистичні звіти банків; монографічні дослідження та наукові публікації з досліджуваної проблематики діяльності банків.

ВИСНОВКИ

Особливістю формування морального ризику в банківському секторі є те, що моральний ризик може поширюватися з рівня на рівень, тобто для нього властивий механізм трансмісії:

- за умови зростання морального ризику на мікрорівні посилюється конкурентна позиція окремих банків, які проводять ризиковану ресурсну політику, зокрема тих, що наращують обсяги наданих кредитів без належного врахування кредитоспроможності позичальників і змін у вартості пропонованого забезпечення. Це, у свою чергу, стимулює зростання морального ризику в інших установах, які зацікавлені у збереженні своєї клієнтури та частки на ринку і змушені використовувати ризикованіші підходи при реалізації своєї ресурсної політики. У результаті відбувається трансмісія морального ризику з мікрорівня на макрорівень;

- якщо центральний банк не застосовує зважених на ризик підходів до оцінювання діяльності банків, зовнішні рейтинги мають незначне поширення, обмеження щодо активних операцій є незначними чи не мають загального характеру (наприклад, є винятки для певних категорій банків), то це буде стимулом для окремих банківських установ здійснювати більш ризиковані операції і, відповідно, призведе до трансмісії морального ризику з макрорівня на мікрорівень.

На макрорівні моральний ризик формується під впливом низки макроекономічних чинників, зокрема структури економіки і ступеня концентрації її окремих галузей, а також ринкових і регулятивних. До ринкових слід віднести чинники, що характеризують ліквідність банківського сектору та використовувані ним інструменти залучення і розміщення ресурсів, специфіку оцінювання діяльності банків та оцінювання банками позичальників. Регулятивні чинники включають різного роду нормативи, обмеження, ліміти, що можуть установлюватися центральним банком для комерційних банків у сфері реалізації їхньої кредитної та інвестиційної

політики. Важливу роль серед них відіграють механізми фінансової підтримки банківського сектору в разі поширення кризових явищ, зокрема їх доступність для окремих банків

Зважаючи на можливість поширення морального ризику в банківському секторі, поведінка проблемних банків стає загрозою для стабільності всієї системи. Тому важливого значення набуває термінове втручання органів нагляду у процес виявлення і нейтралізації неплатоспроможних (чи проблемних) банків, що намагаються розв'язати наявні фінансові проблеми шляхом проведення надмірно ризикованих чи відверто шахрайських операцій. Адже подальше функціонування таких установ тільки поглиблює негативні наслідки кризи і посилює недовіру до банківської системи

Урахування ефекту трансмісії морального ризику у процесі регулювання діяльності банків за умови поширення кризових явищ на фінансовому ринку і в економіці загалом дозволить підвищити точність оцінки рівня фінансової безпеки банків, а також вчасно запобігати генеруванню морального ризику в банківському секторі на макrorівні внаслідок доступності державної підтримки чи рефінансування центрального банку для окремих банків, перекладення зобов'язань перед вкладниками на систему гарантування вкладів, браку відповідальності власників та акціонерів проблемних банків за операції і фінансовий стан останніх. Мінімізація морального ризику на макrorівні стане важливим сигналом для ринку і сприятиме його зниженню на рівні окремих банківських установ, що, у свою чергу, можна розглядати як одну з передумов підвищення фінансової стабільності банків.

Кредитне раціонування є можливим реальним інструментом підтримки фінансових відносин з платоспроможними позичальниками і згладжування економічних циклів в умовах морального ризику. Водночас у кризові періоди часу зростає роль держави, яка через програми прямого фінансування, пільгового кредитування, через розширення державних гарантій і поручительств для реального сектора економіки, може знижувати кредитні

ризика, і, отже, підвищувати якість інформаційного простору економічних агентів.

Теоретичне твердження щодо підвищення банками ставки залучення ресурсів в умовах високого ризику активів та зменшення достатності власного капіталу із достовірністю майже 23% може бути підтверджене на практиці роботи сучасних українських банків та потребує подальшого обґрунтування.

Відсутність ринкового дисциплінування банківських установ на кредитному ринку з боку клієнтів-фізичних осіб дозволяє дійти висновку щодо необхідності розроблення програми/концепції підвищення рівня фінансової грамотності населення України. Надійність банківської системи, в свою чергу, зміцнюється розкриттям інформації про реальний стан банку. Таким чином, у таких умовах особливого значення набувають механізми самодисциплінування банку, що припускають розкриття банком докладної інформації про свій фінансовий стан. Необхідно зазначити, що органи банківського нагляду також у високому ступені зацікавлені в підвищенні публічної прозорості банківських установ перед учасниками кредитного ринку.

Дослідження морального ризику в діяльності системно важливих банків дозволяє зробити такі висновки:

- найбільші банки проводять більш агресивну політику: існує позитивний тісний та статистично значущий обернений зв'язок між розміром ринкової частки банку та співвідношенням капіталу до активів як до розгортання фінансової кризи, так і нині;
- ризикованість кредитної політики банків не залежить від їхнього розміру: до прийняття надмірних ризиків схильні окремі банки з різним розміром активів та ринковою часткою;
- доведено існування позитивного зв'язку між розміром банку та рівнем валютного ризику в сучасних умовах.

З метою мінімізації негативного впливу морального ризику на діяльність банків в Україні в роботі, по-перше, обґрунтовані рекомендації щодо

регулювання системно важливих банків та, по-друге, напрями удосконалення роботи системи гарантування вкладів.

Превентивні інституціональні заходи мають на меті обмеження негативних наслідків діяльності СВБ для фінансової системи (банківського сектора): створення механізму, який дозволить підтримати системно важливі функції банку, що є на межі банкрутства; забезпечення створення такої ринкової інфраструктури, яка сприятиме мінімізації ризику фінансового зараження; удосконалити науково-методичні засади оцінки системного ризику банківської системи України та моніторинг рівня системного ризику світової фінансової системи; розробка протекційних заходів: тестування складених системно важливими банками «планів порятунку» на випадок виникнення кризових ситуацій, введення інституту кураторів при участі НБУ та ФГВФО; встановлення інтенсивного нагляду із застосуванням превентивних заходів: прогнозування можливого дефолту банку, оцінка впливу дефолту СВБ на стабільність банківської системи. Створення так званого податку на можливі наслідки у випадку банкрутства: збільшення внесків (наприклад, до ФГВФО) залежно від кількісного впливу банку на системний ризик; створення додаткових буферів ліквідності та капіталу. Підвищення рівня фінансової стійкості: підвищення вимог до ліквідності та регулятивного капіталу; додаткові обмеження щодо концентрації ризиків, передусім кредитного; обмеження фінансового важеля. Усунення системно значущих фінансових інститутів: обмеження розміру певних видів діяльності; створення умов для розвитку конкуренції.

Визначено напрями удосконалення роботи системи гарантування вкладів: перехід до диференційованої системи внесків до Фонду залежно від ризиків, які має кредитна установа; поетапне збільшення гарантованої суми вкладу; удосконалення взаємодії між учасниками системи фінансової безпеки

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Moral Hazard [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.investopedia.com/terms/m/moralhazard.asp>
2. Diamond D.W. Liquidity Risk, Liquidity Creation, and Financial Fragility: A Theory of Banking / Diamond D.W., Rajan R.G. // Journal of Political Economy. 2001. Vol. 109. – P. 287–327
3. Шаститко А.Е. Неинституциональная экономическая теория/ А.Е. Шаститко. – М.: ТЕИС, 1998. – 219 с.
4. Зверяков М. І. Нова індустріалізація як модель економічного розвитку України: монографія / М. І. Зверяков, Л. Л. Жданова, О. С. Шараг. – Одеса: Астропринт, 2017. – 296 с.
5. Єрмошенко А.М. Теоретичні і практичні аспекти забезпечення вільного доступу до страхових послуг/ А.М. Єрмошенко // Актуальні проблеми економіки. – 2011. – 15. – №. 195–201 с.
6. Jobst A. A Operative Principles of Islamic Derivatives Towards a Coherent Theory / Andreas A. Jobst, Juan Sol // IMF Working Paper. - Washigton DC : International Monetary Fund, March 2012. - 32 p., с. 8-9
7. Gelos G. Western Hemisphere Department International Mutual Funds, Capital Flow Volatility, and Contagion / Gaston Gelos // IMF Working Paper. - Washigton DC : International Monetary Fund, April 2011. - 27 p., с. 6
8. Довгань Ж. (2012). Страхування депозитів у забезпеченні фінансової стійкості банківського сектору. Наукові записки Національного університету Острозька Академія. Серія “Економіка”, випуск 206, с. 187-191
9. Gelos G. Western Hemisphere Department International Mutual Funds, Capital Flow Volatility, and Contagion / Gaston Gelos // IMF Working Paper. - Washigton DC : International Monetary Fund, April 2011. - 27 p., с. 6
10. Barnhill T. Modeling Correlated Systemic Liquidity and Solvency Risks in a Financial Environment with Incomplete Information / Theodore Barnhill Jr., Liliana Schumacher // IMF Working Paper. International Monetary Fund, November 2011. - 49 p., с. 7

11. Система оцінки ризиків [Електронний ресурс]: методичні вказівки з інспектування банків, затверджені постановою Правління Національного банку України № 104 від 15.03.2004 р. – Режим доступу: <http://www.zakon1rada.gov.ua>
12. Організація та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс]: методичні рекомендації, затверджені постановою Правління Національного банку України № 361 від 02.08.2004 р. – Режим доступу: <http://www.zakon1rada.gov.ua>
13. Amendment to the Capital Accord to incorporate market risks. [Електронний ресурс] Basle Committee on Banking Supervision. – Basle. – Updated November 2005. – Режим доступу: www.bis.org
14. Черкашина К.Ф., Сисоєва Л.Ю Теоретичні засади ідентифікації морального ризику в кредитних відносинах//Формування ринкових відносин в Україні -2012- №2(129), С. 193-196
15. Зверяков М. І. Формування системи індикаторів фінансової стійкості банківської системи [Текст] / М. І. Зверякова, В. В. Коваленко // Фінанси України. – 2012. - № 4. – С. 3 – 12.
16. Barnhill T. Modeling Correlated Systemic Liquidity and Solvency Risks in a Financial Environment with Incomplete Information / Theodore Barnhill Jr., Liliana Schumacher // IMF Working Paper. International Monetary Fund, November 2011. - 49 p., с. 7-8
17. Giglio S. Intangible Capital, Relative Asset Shortages and Bubbles / Stefano Giglio, Tiago Severo // IMF Working Paper. Washigton DC : International Monetary Fund, November 2011. - 38 p, с. 4-5.
18. Діяльність банків на кредитному ринку в умовах асиметрії інформації: моногр. / За заг. ред. Л.В. Кузнєцової. – Одеса: ОНУ, 2015.– 289 с.
19. Diamond D. W. (1996) Financial Intermediation as a Delegated Monitoring: A Simple Example // Economic Quarterly. Federal Reserve Bank of Richmond. – 1996. – Vol. 82. – Issue 3. – P. 65
20. Demirgüç-Kunt A., Huizinga H. (1999) Market Discipline and Financial Safety Net Design // CEPR Discussion Paper. – 1999. – № 2311.
21. Hosono K. (2004) Market Discipline in Bank Regulation and

Governance. Seminar on Corporate Governance of Banks in Asia. 2004. June 10–11.

22. Банківський менеджмент : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / за ред. О. А. Кириченка. – 3-тє вид., перероб. і доп. [О. А. Кириченко, І. В. Геленко, С. Л. Роголь та ін.]. – К. : Знання-Прес, 2002. – 438 с.

23. Беляков А. В. Банковские риски: проблемы учёта, управления и регулирования / А. В. Беляков – М. : Издательская группа «БДЦ-пресс», 2003. – 256 с.

24. Корнійчук М. Т. Ризик і надійність: Економіко-стохастичні методи й алгоритми побудови та оптимізації систем : монографія / М. Т. Корнійчук, І. Совтус. – К. : КНЕУ, 2000. – 212 с.

25. Зверяков М. І. Антикризове управління фінансовою стійкістю банку в умовах економічних дисбалансів: монографія / М.І. Зверяков, О.М. Зверяков. – Одеса: ОНЕУ, 2015. – 418 с.

26. Жердецька Л. В. Обґрунтування методичних засад оцінки достатності власного капіталу для покриття ризиків банківської діяльності / Л. В. Жердецька // Наука й економіка. Науково-теоретичний журнал Хмельницького економічного університету. – Випуск 1 (33). – 2014 – С. 19–29.

27. Жердецька Л. В. Оцінка кількісного впливу кредитного ризику на достатність власного капіталу банку / Л. В. Жердецька // Економічний форум. ЛНТУ. – № 3. – 2014. – С. 247–254.

28. Demirgüç-Kunt A., Huizinga H. Market Discipline and Financial Safety Net Design // CEPR Discussion Paper. – 1999. – № 2311.

29. Hosono K. Market Discipline in Bank Regulation and Governance. Seminar on Corporate Governance of Banks in Asia. 2004. June 10–11.

30. Семенова М. В. Асимметрия информации на рынке банковских вкладов физических лиц: набег вкладачиков, транспарентность и система страхования вкладов : автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата экономических наук: 08.00.01 / М. В. Семенова; [Гос. ун-т – Высш. шк. экономики]. – Москва, 2010. – 24 с.

31. Андрущак Г. В. Финансовая грамотность населения / Г. В.

Андрущак, М. В. Семенова, М. М. Юдкевич // Рынок розничных услуг. – № 1. – 2008.

32. Semenova M. Market discipline and banking system transparency: Do we need more information? / M. Semenova // Journal of Banking Regulation. – 2012. – Vol. 13. – № 3. – P. 241–248.

33. Семенова М. В. Набеги вкладчиков и издержки получения информационных сигналов / Семенова М. В. // Журнал новой экономической ассоциации. – 2011. – № 10. – С. 31–52. Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів : рішення НКЦПФР від 19.12.2006 № 1591 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0097-07>.

34. Прозорість банків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://polityka.in.ua/info/228.htm>.

35. Global systemically important banks: Assessment methodology and the additional loss absorbency requirement July 2011 // <http://www.bis.org/publ/bcbs207.htm>

36. Шульга Н., Колодізева Ідентифікація системно важливих банків / Н. Шульга, С. Колодізева // ВІСНИК КНТЕУ. 2016. № 5. – С. 82-98.

37. Weistroffer C. Identifying systemically important financial institutions (SIFIs) // Deutsche Bank Research. – August 11, 2011. – 19 p.

38. Weistroffer C. Macroprudential supervision. In search of an appropriate response to systemic risk / C. Weistroffer // Current Issues Global financial markets. – May4, 2012. – 47 p.

39. Maurerand H, Grussenmeyer P. Financial assistance measures in the euro area from 2008 to 2013: statistical framework and fiscal impact// Statistics Paper Series. – European Central Bank 2013. – 40 p.

40. Bastos E. e Santos, R. Cont. The Brazilian Interbank Network Structure and Systemic Risk. Banco Central do Brasil. Working Paper Series. October 2010 // <http://www.bcb.gov.br/?english>

41. Acemoglu D, Ozdaglar A, and Tahbaz-Salehi A. Systemic Risk and Stability in Financial Networks // American Economic Review 2015, 105(2): 564–

608. [Електронний ресурс]. Режим доступу:

<https://economics.mit.edu/files/10433>

39. Жердецька Л.В. Системний банківський ризик: причини та напрями регулювання: моногр. / Л.В. Жердецька. – Одеса: Видавництво «Атлант», 2017. – 353 с.

40. Zhou C. Are Banks Too Big to Fail? Measuring Systemic Importance of Financial Institutions/ C. Zhou//International Journal of Central Banking. – December, 2010. – 30 p.

41. Schinasi G.J. Safeguarding financial stability: theory and practice / G.J. Schinasi. — Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2005. — 89 p.

42. Cheryl D. Block . Measuring the true cost of government bailout. // Washington University Law Review. – Volume 88 Issue 1., 2010. – 40 p.

43. Пластун О. Л. Роль і місце моральних ризиків та несприятливого відбору у фінансовій безпеці / О. Л. Пластун, Г. В. Кравчук // Економічний форум. – № 1. – 2013. – С. 322–328.

44. 162. Пластун О. Л. Роль біржової інформації в оцінці рівня інформаційної асиметрії / О. Л. Пластун // Вісник Університету банківської справи Національного банку України : зб. наук. пр. – № 2 (17). – 2013. – С. 102–107.

45. Impact of information asymmetry upon stable development of bank system of Ukraine / ed.by L. Shlossman : Monograph. – Vienna : “East West” Association for Advances Studies and Higher Education GmbH, 2014.

46. Avery R.B. Market Discipline in Regulating Bank Risk : New Evidence from the Capital Markets / R. B. Avery, T. M. Belton, M. A. Goldberg, Journal of Money, Credit and Banking, Vol. 20(4). – 1988. – P. 597–610.

47. 178. Barajas A., Steiner, R., (2000) “Depositor Behavior and Market Discipline in Colombia” IMF Working Paper. Demirgüç–Kunt A., Karacaovali B., Laeven L., (2005) “Deposit Insurance around the World: A Comprehensive Database”, World Bank Policy Research Working Paper 3628.

48. Berger Allen N., and Gregory F. Udell (2004) The institutional memory hypothesis and the procyclicality of bank lending behavior. / A. Berger and G. Udell // *Journal of Financial Intermediation* 13 – 2004. – 39 p.
49. Betz F., Oprică S, Tuomas A. Peltonen and Peter Sarlin (2013) Prediction Distress in European Banks // *Working Paper Series*. – N 1597 / October 2013. – 35 p.
50. Bezemer Dirk (2012) Credit cycles. The handbook of critical issues in finance. ed. / J. Toporowski; J. Michell. Edward Elgar Publishing. – 2012. – P. 66-76.
51. Bhattacharya, Sudipto (1982) Aspects of Monetary and Banking Theory and Moral Hazard, *Journal of Finance*, Vol. 37, pp. 371-384.
52. Bhattacharya S. and D. Gale (1987) Preference Shocks, Liquidity and Central Bank Policy, in W. Barnett and K. Singleton (eds.), *New Approaches to Monetary Economics*, Cambridge University Press, 69-88.
53. Danylenko A. / *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, 2017, No. 242, pp. 15-30
54. Berger G. S. (1994). Reforming Deposit Insurance and the Regulatory System: the Failure of the Middle Way. *Cato Journal*, Vol. 14, No. 2 (Fall 1994), pp. 221-241.
55. Buser S., Chen A., Kane E.J. (1981). Federal Deposit Insurance, Regulatory Policy, and Optimal Bank Capital. *Journal of Finance*, Vol. 36, No. 1, pp. 51-60.
56. Calomiris Ch. W. (1996). Building an Incentive-Compatible Safety Net: Special Problems for Developing Countries, Columbia University.
57. Chari V. V., Jagannathan R. (1988). Banking Panics, Information, and Rational Expectations Equilibrium. *Journal of Finance*, Vol. 43, No. 3, pp. 749-761.
58. Demirgüç-Kunt A., Detragiache E. (1998). Financial Liberalization and Financial Fragility. Working Paper, No. 98/83, IMF.
59. Demirgüç-Kunt A., Huizinga H. (1999). Market Discipline and Financial Safety Net Design. World Bank Policy Research Working Paper, No. 2183.

60. Demirgüç-Kunt A., Kane E. J. (2002). Deposit Insurance Around the Globe: Where Does It Work? *Journal of Economic Perspectives*, Vol. 16, No. 2, pp. 175-195.

61. Demirgüç-Kunt A., Kane E., Laeven L. (2007). Determinants of Deposit-Insurance Adoption and Design. Working Paper, No. 12862, NBER.

62. Demirgüç-Kunt A., Kane E., Laeven L. (2008). Deposit Insurance around the World. Issues of Design and Implementation. The MIT Press.

63. Статистична інформація Національного банку України стосовно макроекономічних показників [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=23487024&cat_id=57896

64. Статистична інформація Національного банку України стосовно звітності банків. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36807&cat_id=3679

65. Статистична інформація Державної служби статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

66. Статистичн інформація Міжнародного Валютного Фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://data.imf.org/regular.aspx?key=61404590>

67. Статистичн інформація Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.minfin.gov.ua/news/borg/kredytnyi-reitynh>

68. Статистичн інформація Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://datatopics.worldbank.org/debt/ids/country/UKR#>